REDE VAN G. RUYGERS

Partijgenoten,

Een groep katholieken heeft besloten in de Partij van, de Arbeid eraan mee te werken om in een besef van nationale saamhorigheid en sociale verantwoordelijkheid voor ons volk de ontzaggelijke geestelijke en materiële vraagstukken van het ogenblik meester te worden. Wanneer deze katholieken de ‚gemakkelijkste weg hadden gekozen of de weg van de minste weerstand, dan zou ik heden niet voor u staan om in deze vergadering het woord te voeren. Want naast een aantal historische factoren zijn het tal van politieke, maatschappelijke en levensbeschouwelijke elementen geweest, welke geen andere volksgroep in Nederland meer dan de katholieke tot nu toe in het isolement gevangen hield.

Het is niet voor het eerst in onze geschiedenis, dat de katholieken betrokken zijn in een ruimere politieke activiteit, dan die welke door de confessionele grenzen wordt omlijnd. Een kleine honderd jaar geleden b.v. werd Thorbecke naar de Kamer afgevaardigd door het katholieke district Maastricht. Maar dat katholieken en niet-katholieken in één partijverband samen werken, is in ons land iets volstrekt nieuws en daarom mag .dit inderdaad een historische gebeurtenis heten, waarvan de betekenis niet voldoende uitgedrukt wordt in het getal van hen, die tot deze stap bereid zijn, omdat haar principiële waarde daar ver boven uit stijgt.

Er is heel wat geschreven in Nederland over het isolement der katholieken en niet altijd met evenveel begrip. Men doet er goed aan hun strijd allereerst te zien als een rechtsstrijd, evenzeer als die van de kleine luyden onder Kuyper of die van de arbeidende massa onder Troelstra. Niet in de eerste plaats dus als een zaak van beginsel maar in de eerste plaats als een practische noodzaak, hun opgedrongen door de feitelijke omstandigheden, omdat het daarbij ging 'in de, grote vraag, die voor iedere rechtsstaat van primair en beslissend belang is, n.l. deze of er voor alle volksgroepen een gelijkgerechtigde plaats is in de nationale gemeenschap. Wanneer wij hier vandaag kunnen staan als een bewijs van doorbreking van het isolement, dan is dit niet het minst, omdat het besef van nationale verantwoordelijkheid zich zodanig heeft verruimd, dat wij de emancipatie der onderscheiden volksgroepen niet meer zien als een zaak, welke alleen hunzelf aangaat, maar als een zaak, waarvoor wij allen mede een stuk verantwoordelijkheid dragen. Ons volk vraagt heen ten dage' van ons een duidelijke keuze. Op een ogenblik waarop de krachten van het behoud samenspannen om ons land holderdebolder terug te voeren naar April 1940 hebben de vooruitstrevende krachten de plicht om in de grootst mogelijke eendracht h n, schouders te zetten onder het werk der vernieuwing. In personalisme, socialisme en democratie is voor ons de principiële grondslag van die vernieuwing gegeven. Wij hebben gekozen voor et socialisme, omdat wij tezamen willen staan met allen, die de kapitalistische maatschappijvormen willen ombouwen tot een, die gedragen wordt door een consequente wil tot sociale gerechtigheid. Wij willen staan tezamen met het gehele werkende volk van Nederland om met een gezamenlijke inspanning van alle krachten het maatschappelijke vraagstuk tot een oplossing te helpen brengen. De oplossing van dit sociale vraagstuk is het grote vraagstuk van de wereld van vandaag en zonder ingrijpende structuurwijzigingen komen wij er eenvoudig niet. Wanneer wij daarnaast ons personalistisch noemen, dan is het minder uit een behoefte om ons van anderen te onderscheiden, dan uit een besef van volstrekte noodzakelijkheid om met de meeste nadruk te zeggen, dat in de

ontwortelde en ontredderde wereld, waarop wij als ballingen tussen de ruïnes ronddolen, het naar onze mening in laatste instantie gaat om de persoonlijkheidswaarde van iederen mens. Onze toetreding tot de Partij van de Arbeid is mede een bewijs, dat katholiek-zijn nog iets anders kan betekenen dan conservatief-zijn, maar bij alle radicalisme willen wij er onverzwakt aan vast houden, dat alle politieke en economische hervormingen steeds ondergeschikt blijven aan het doel van den, mens, de eerbied voor zijn zelfstandigheid, zijn vrijheid en zijn persoonlijke roeping, omdat aan deze dingen de toekomst hangt van de Westeuropese cultuur zelf. Het kapitalisme heeft voor miljoenen mensen de zin van het leven geschonden. In het socialisme dat wij willen, moet de mens waarlijk mens kunnen zijn. De Partij van de Arbeid zal beslissen over de toekomst van het socialisme in Nederland: Het belang hiervan stijgt ver uit boven het eigen partijbelang. Wij allen moeten afscheid nemen van veel, wat ons lief was en een werk aanpakken, dat op een ruimer plan ligt dan waarop tot nu toe onze activiteit zich bewoog. Dit stelt ons allen voor een persoonlijke keuze, ook ons, katholieken. Wij respecteren het standpunt van hen, wier verantwoordelijkheid de keuze naar de andere richting deed doorslaan. Het zijn ten dele onze beste vrienden, die zijn toegetreden tot de Katholieke Volkspartij om daar het werk der vernieuwing door te zetten. Zonder vertrouwen echter in de uitslag van een dergelijke poging heeft het geen zin een dergelijk werk te beginnen en -ij hebben dit vertrouwen nu eenmaal niet. Wij geloven, dat ook de katholieken vandaag aan de dag moeten kiezen tussen de vraag: vooruitstrevend of conservatief. Maar het is daarbij nog :en restant uit het verleden, wanneer men de inhoud van deze begrippen alleen meet met economische maatstaven, want hij treedt in de practische politiek van vandaag evenzeer op de voort rond in verband met kwesties als die van de radio en Indonesië en ten aanzien van de partij-politieke verhoudingen in ons land. Met de vraag ook, of men in dit beslissend uur van onze geschiedenis de ban van het isolement durft te verbreken om in solidaire verantwoordelijkheid met alle, gelijkgezinden te strijden voor een constructief socialisme. Wij zijn tegen een principieel isolement er katholieken op staatkundig gebied, omdat wij dit in strijd ach, en met onze beginselen. Wij zijn tegen een practisch isolement der katholieken op staat kundig gebied, omdat de geestelijke en stoffelijke nood van ons gehele volk in de geweldige vraagstukken, waar wij voor staan, te groot zijn, dan dat iedere groep zich kan terugtrekken in een afzondering, welke maar al te gemakkelijk leidt tot zelfgenoeg-zaamheid en een doen 'domineren van de belangen en aspiraties der eigen groep boven die van de volksgemeenschap als geheel. Wij zijn toegetreden tot de Partij van de Arbeid, omdat wij in haar de belichaming zien van de doorbreking der vroegere politieke scheidslijnen van antithese en klassenstrijd, beide gesteld als beginsel en niet als practische onontkoombaarheid, en omdat wij de hoop koesteren, dat in het gezamenlijke werk van de nieuwe partij de daadkracht, het tempo, de doortastendheid, de besluitvaardigheid, het elan, de scheppende visie en het radicalisme kunnen worden opgebracht, welke nodig zijn om de grote waagstukken van deze, tijd meester te worden.

Wij zijn ons ervan bewust, dat wij hier, gezien vanuit de katholieke volksgroep, pionierswerk verrichten, maar wij geloven ons 'aan deze verantwoordelijkheid niet te mogen onttrekken. Wij gaan een moeilijke weg, maar wij zijn bereid, de consequenties daarvan te aanvaarden. Moeilijkheden zullen zich stellig nog genoeg voordoen, zowel binnen de partij als daarbuiten, maar wij hopen die gezamenlijk te kunnen oplossen. De werkelijkheid blijft altijd een stuk verwijderd van het ideaal. We hadden liever gezien, dat reeds nu de brede socialistische volkspartij was tot stand 'gekomen, die ook alle vooruitstrevende katholieken in haar riffen had kunnen verenigen. Het heeft niet aan ons gelegen, dat het niet is gebeurd.

Maar nu het niet is gebeurd, hopen wij het bewijs te leveren, dat ook in Nederland in een brede socialistische volkspartij katholieken kunnen leven en werken, zonder dat zij iets van hun katholieke • beginselen of idealen behoeven te verloochenen. Slagen wij hierin, dan blijft ha perspectief voor de toekomst open.

Dit is-eigenlijk alles, wat ik hier heden zeggen wilde. Een andere rechtvaardiging is er voor ons niet, alleen misschien deze, dat wij niet kunnen vergeten de velen van onze beste vrienden, die in het verzet tegen de tyrannie hun leven hebben geofferd voor de vrijheid en voor een betere en rechtvaardiger samenleving van allen. Staande van aangezicht tot aangezicht tegenover de dood hebben zij nog eenmaal voor ogen gehad dát beeld van het nieuwe Nederland, dat hun de moed schonk om daarvoor het hoogste te offeren, wat een mens offeren kan. Hun dood mag niet tevergeefs zijn geweest. Het is niet toevallig, dat de katholieken, die in de illegaliteit in het voorste gelid hebben gestaan ter verdediging van de nationale vrijheid, ook nu het meest de gezamenlijke veranwoordelijkheid aanvaarden om voor de arbeidende massa's de sociale vrijheid te veroveren. Wij hebben naast hen gestaan in de strijd en het is niet aan ons te danken, dat wij behouden bleven, waar zij vielen. Hun idealen hebben wij over gekregen als een erfenis en een verplichting. Uit 'hun lijden en dood moet het nieuwe Nederland worden geboren, waarvan de hoop en 'de verwachting ons deed standhouden in de somberste ogenblikken der onderdrukking.

De verwerkelijking van dit nieuwe. Nederland maakt een terugkeer naar April 1940 ook in de partijpolitieke verhoudingen onmogelijk en eist een nieuw begin. De Partij van de Arbeid wil dit nieuwe begin zijn. Dit is het uitgangspunt geweest van de voorbereidende besprekingen. Het bereikte accoord roept ons op, alle krachten te geven om het van theorie tot werkelijkheid te maken. Daarom op met de Partij van de Arbeid voor een nieuw en herboren Nederland, voor een waarachtige democratie en een nieuw socialisme.